ZAKON O NUSPROIZVODIMA ŽIVOTINjSKOG PORIJEKLA ("Sl. glasnik RS", br. 60/2013 i 94/2019)

ZAKON O NUSPROIZVODIMA ŽIVOTINjSKOG PORIJEKLA

("Sl. glasnik RS", br. 60/2013 i 94/2019)

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuje se način razvrstavanja, postupanja sa nusproizvodima životinjskog porijekla i njihovim proizvodima koji nisu namijenjeni ishrani ljudi, metode njihove prerade, higijenski uslovi, način njihovog transporta, uslovi za izgradnju objekata za sakupljanje, preradu i zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog porijekla, postupak sa nusproizvodima životinjskog porijekla u posebnim slučajevima, način sprovođenja službene kontrole i samokontrole, kao i način zbrinjavanja nusproizvoda životinjskog porijekla.

Član 2

Ovaj zakon primjenjuje se na:

a) nusproizvode životinjskog porijekla i njihove proizvode koji nisu namijenjeni ishrani ljudi utvrđene posebnim propisima i

b) proizvode koji, odlukom proizvođača, više nisu namijenjeni ishrani ljudi, kao što su:

1) proizvodi životinjskog porijekla koji mogu biti namijenjeni ishrani ljudi u skladu sa propisima iz oblasti veterinarstva i

2) sirovine životinjskog porijekla namijenjene proizvodnji proizvoda životinjskog porijekla.

Član 3

(1) Ovaj zakon ne primjenjuje se na:

a) sirovu hranu za kućne ljubimce porijeklom iz maloprodajnih objekata ili objekata za skladištenje;

b) trup ili dio trupa divljih životinja, izuzev divljači, za koje ne postoji sumnja, odnosno potvrda prisustva zarazne bolesti koja se može prenijeti na ljude ili životinje, izuzev vodenih životinja koje su sakupljene radi prometa;

v) trup ili dio trupa divljači koji, u skladu sa dobrom lovačkom praksom, nisu sakupljeni poslije odstrela;

g) nusproizvode životinjskog porijekla koji potiču od divljači i mesa divljači kojim lovci direktno snabdijevaju krajnjeg potrošača ili lokalni maloprodajni objekat, a koji direktno snabdijeva krajnjeg potrošača malim količinama divljači ili mesa divljači;

d) sirovo mlijeko, kolostrum i njihove proizvode koji se uništavaju ili koriste na poljoprivrednom gazdinstvu na kojem su proizvedeni;

đ) ljušture od školjkaša bez mekog tkiva i mesa;

e) sirovu hranu za kućne ljubimce porijeklom iz maloprodajnih objekata u kojima se rezanje i skladištenje vrši isključivo u svrhu snabdijevanja potrošača direktno na licu mjesta;

ž) ugostiteljski otpad, izuzev ako:

1) dolazi iz međunarodnog prometa,

2) je namijenjen ishrani životinja,

3) je namijenjen sterilizaciji pod pritiskom ili preradi nekom od metoda propisanih ovim zakonom ili za proizvodnju bio-gasa ili komposta;

z) sirovu hranu za kućne ljubimce dobijenu od životinja zaklanih na poljoprivrednom gazdinstvu isključivo za vlastitu domaću potrošnju,

i) izmet i urin, izuzev đubriva i nemineralizovanog guana i

j) jajne ćelije, embrione i sjeme za potrebe osjemenjavanja životinja.

(2) Ovaj zakon ne utiče na veterinarske propise čiji je cilj kontrola i iskorjenjivanje bolesti životinja.

Član 4

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

a) nusproizvodi su životinjski trupovi i sastavni dijelovi životinjskog tijela, koji nisu namijenjeni ishrani ljudi, kao i zdravstveno neispravni prehrambeni proizvodi i životinjski proizvodi,

b) proizvodi dobijeni od nusproizvoda životinjskog porijekla su proizvodi dobijeni nakon jednog ili više tretmana, izmjena ili postupaka prerade nusproizvoda životinjskog porijekla,

v) proizvodi životinjskog porijekla su svi proizvodi dobijeni od životinja, divljači i životinja koje slobodno žive u vodama, inkubirana jaja, kao i životinjsko sjeme, jajne ćelije i embrioni i med i svi proizvodi koji djelimično ili u cijelosti potiču od životinje,

g) životinja označava svakog sisara izuzev čovjeka, svako četvoronožno biće koje nije sisar, domaće i divlje ptice, ribe, reptile i ljuskare, ostala hladnokrvna bića bilo koje vrste i pčele koje prave med,

d) životinje za držanje su životinje koje se gaje ili drže za proizvodnju hrane, odnosno za proizvodnju vune, kože, krzna ili u druge privredne svrhe,

đ) ekvidi, odnosno kopitari su taksonomska porodica konja i srodnih životinja, uključujući magarce, zebre, nosoroge i tapire i sve postojeće vrste u koje spadaju u rod Equus,

e) divlja životinja je svaka životinja koju ljudi ne drže,

ž) udaljeno područje je područje u kojem je populacija životinja mala i gdje su objekti toliko udaljeni da su organizovanje sakupljanja i prevoz neprihvatljivi u odnosu na lokalno uklanjanje,

z) kućni ljubimci su psi, domaće mačke, domaće ptice, mali glodari, terarijumske, akvarijumske i druge životinje, koje se uzgajaju ili drže

za rekreaciju, društvo, zaštitu ili pomoć čovjeku,

i) vodene životinje su ribe iz nadrazreda Agnatha i razreda Chondrichthyes i Osteoichthyes, mekušci iz koljena Mollusca i ljuskari iz potkoljena Subphylum Crustacea,

j) subjekat u poslovanju je fizičko lice, preduzetnik ili pravno lice koji posjeduje nusproizvod životinjskog porijekla ili njegov proizvod pod kontrolom, uključujući prevoznike, trgovce i korisnike,

k) korisnik je fizičko lice, preduzetnik ili pravno lice koji posjeduju nusproizvode životinjskog porijekla i proizvode dobijene od njih za ishranu u posebne svrhe, za istraživanje ili za druge posebne svrhe,

l) objekat ili pogon je mjesto u kojem se rukuje sa nusproizvodima životinjskog porijekla ili proizvodima dobijenim od njih, izuzev brodova za ribolov,

lj) stavljanje u promet je prodaja nusproizvoda životinjskog porijekla ili njihovih proizvoda, propisano ovim zakonom, nekom trećem licu ili bilo koji drugi oblik isporuke, uz naplatu, ili skladištenje radi kasnije isporuke kupcu,

m) transmisivne spongiformne encefalopatije su sve prenosive spongiformne encefalopatije izuzev onih koje se pojavljuju kod ljudi (u daljem tekstu: TSE),

n) specifični rizični materijal su tkiva i organi koji su kao takvi definisani u skladu sa posebnim propisom kojim se propisuju mjere za sprečavanje pojave, širenja, suzbijanje i iskorjenjivanje transmisivnih spongiformnih encefalopatija,

nj) sterilizacija pod pritiskom je prerada nusproizvoda životinjskog porijekla, nakon smanjenja čestica ne više od 50 mm, na temperaturi višoj od 133 °S u srži, tokom najmanje 20 minuta bez prekida, pri apsolutnom pritisku od najmanje 3 bara,

o) đubrivo je izmet ili urin životinja za gajenje, sa steljom ili bez stelje, izuzev od riba iz uzgoja,

p) ovlašćeno odlagalište otpada je deponija otpada u skladu sa propisima koji uređuju oblast zaštite životne sredine,

r) organsko đubrivo i poboljšivači zemljišta su materijali životinjskog porijekla koji se koriste za održavanje ili poboljšavanje ishrane biljaka, održavanje ili poboljšavanje fizičkih i hemijskih svojstava i biološke aktivnosti zemljišta, odvojeno ili zajedno, uključujući stajnjak, nemineralizovan guano, sadržaj probavnog trakta, kompost i svarene ostatke hrane,

s) materijal iz centrifuga ili materijal iz separatora mulja je materijal koji je sakupljen kao nusproizvod, nakon čišćenja sirovog mlijeka i odvajanja obranog mlijeka i pavlake iz sirovog mlijeka,

t) otpad je svaka supstanca ili proizvod koju vlasnik odbacuje ili namjerava da odbaci ili se od njega traži da odbaci,

ć) spalionica je svaki nepokretni ili pokretni pogon i oprema namijenjena za termičku obradu otpada sa iskorišćavanjem proizvedene toplote izgaranjem ili bez iskorišćavanja, uključujući spaljivanje putem oksidacije otpada i druge termičke obrade, kao što su: procesi pirolize, gasifikacija ili plazma procesi, a obuhvata cijeli pogon, uključujući sve linije za spaljivanje, prijem otpada, skladištenje, predobrada i obrada u pogonu, otpad, gorivo, sistem snabdijevanja vazduhom, kotlovnica, postrojenja za obradu izduvnih gasova u pogonu, postrojenja za obradu ili skladištenje ostataka i otpadnih voda, dimnjak, uređaji i sistemi za kontrolu spaljivanja, vođenje zapisa i praćenje uslova spaljivanja,

u) kospalionica je svaki nepokretni ili pokretni pogon čija je osnovna svrha stvaranje energije ili proizvodnja materijala i proizvoda koji koristi otpad, kao osnovno ili dodatno gorivo, ili u kojem je otpad termički obrađen radi odlaganja, ukoliko se kospaljivanje odvija na takav način da je glavna svrha pogona termički tretman otpada, pogon će se smatrati spalionicom, a obuhvata cijeli pogon, uključujući sve linije za spaljivanje, prijem otpada, skladištenje, predobradu i obradu u pogonu, otpad, gorivo, sistem snabdijevanja vazduhom, kotlovnicu, postrojenja za obradu izduvnih gasova u pogonu, postrojenja za obradu ili skladištenje ostataka i otpadnih voda, dimnjak, uređaje i sisteme za kontrolu spaljivanja, vođenje zapisa i praćenje uslova spaljivanja i

f) guano je izmet (fekalije i urin) morskih ptica, foka i šišmiša.

Član 5

(1) Nusproizvode životinjskog porijekla i proizvode dobijene iz nusproizvoda životinjskog porijekla (u daljem tekstu: nusproizvodi) prijemčive vrste životinja na bolest nije dozvoljeno otpremiti iz objekata, pogona ili zona koji su predmet ograničenja u skladu sa propisima iz oblasti veterinarstva ili zbog postojanja zaraznih bolesti: goveđa kuga, kuga malih preživara (lat. Peste des petits ruminants), vezikularna bolest svinja, bolest plavog jezika, epizootična hemoragična bolest jelena, boginje ovaca i koza, vezikularni stomatitis, zarazna uzetost svinja (Tješinska bolest), bolest kvrgave kože, groznica doline Rifta.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, nusproizvodi se mogu otpremiti iz objekta ako su obezbijeđeni u skladu sa drugim odgovarajućim propisima, tako da ne može dovesti do širenja bolesti prenosivih na ljude ili životinje.

II - KATEGORIZACIJA NUSPROIZVODA

Član 6

(1) Nusproizvodi se razvrstavaju zavisno od stepena rizika za javno zdravlje i zdravlje životinja na materijal Kategorije 1, Kategorije 2 i Kategorije 3.

(2) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje uslove i tehničke zahtjeve za rukovanje, obradu, preradu i skladištenje nusproizvoda, kao i uslove za obradu otpadnih voda.

Član 7

U materijal Kategorije 1 ubrajaju se sljedeći nusproizvodi:

a) svi dijelovi trupa, odnosno lešine, uključujući kožu sljedećih životinja:

1) za koje se sumnja da su zaražene TSE-om ili kod kojih je prisustvo TSE-a službeno potvrđeno,

2) ubijenih u sprovođenju mjera iskorjenjivanja TSE-a,

3) koje nisu uzgajane na poljoprivrednim gazdinstvima, uključujući posebno kućne ljubimce i životinje iz zooloških vrtova i cirkusa, te divljih životinja,

4) životinje korišćene u eksperimentima za naučne svrhe,

5) divljih životinja, kada se sumnja da su zaražene bolestima koje se mogu prenijeti na ljude ili životinje;

b) cijeli trupovi životinja ili dijelovi trupova životinja sa kojih nije uklonjen specifični rizični materijal;

v) nusproizvodi dobijeni od životinja kojima su davane materije koje su zabranjene i proizvodi životinjskog porijekla koji sadrže ostatke zagađivača iz životne sredine i druge štetne materije, ako prelaze dopuštene propisane granice;

g) nusproizvodi koji sadrže ostatke drugih supstanci i kontaminanata (organohlorna jedinjenja, uključujući polihlorovane bifenile, organofosforna jedinjenja, hemijski elemenati i boje) koji su iznad dozvoljenih količina;

d) nusproizvodi prikupljeni tokom tretmana otpadnih voda, iz objekata ili pogona za preradu materijala Kategorije 1, ili iz drugih objekata u kojima se rizični materijal uklanja;

đ) ugostiteljski otpad iz prevoznih sredstava u međunarodnom prometu i

e) izmiješani nusproizvodi Kategorije 1 sa bilo kojim matrijalom Kategorije 2 ili sa materijalom Kategorije 3 ili oboje.

Član 8

U materijal Kategorije 2 ubrajaju se sljedeći nusproizvodi:

a) stajsko đubrivo, nemineralizovani guano i sadržaj probavnog trakta;

b) nusproizvodi prikupljeni tokom tretmana otpadnih voda, iz postrojenja za preradu materijala Kategorije 2, ili iz klaonica;

v) nusproizvodi koji sadrže ostatke veterinarsko-medicinskih proizvoda i kontaminanata, ako prelaze dozvoljene granice utvrđene

propisima o dozvoljenim količinama veterinarsko-medicinskih proizvoda i pesticida u proizvodima životinjskog porijekla;

g) proizvodi životinjskog porijekla koji više nisu za ishranu ljudi zbog prisustva stranih tijela u tim proizvodima;

d) proizvodi životinjskog porijekla iz uvoza koji ne ispunjavaju veterinarsko-zdravstvene uslove za uvoz, ako se ne izvrši povrat zemlji izvoznici, izuzev materijala Kategorije 1;

đ) životinje i dijelovi životinja, izuzev materijala Kategorije 1 i Kategorije 3, i to:

1) uginule životinje, izuzev onih za klanje ili ubijenih za ishranu ljudi, uključujući ubijene životinje u svrhu kontrole bolesti,

2) fetusi,

3) jajne ćelije, embrioni i sjeme za osjemenjavanje životinja, koji nisu namijenjeni za osjemenjavanje,

4) uginuli pilići u ljusci jajeta;

e) mješavine nusproizvoda Kategorije 2 i Kategorije 3 i

ž) drugi nusproizvodi, izuzev materijala Kategorije 1 ili Kategorije 3.

Član 9

U materijal Kategorije 3 ubrajaju se sljedeći nusproizvodi:

a) trupovi i dijelovi zaklanih životinja ili lovne divljači, tijela ili dijelovi ubijenih životinja koji su upotrebljivi za ishranu ljudi, ali nisu namijenjeni ishrani ljudi iz komercijalnih razloga;

b) trupovi ili dijelovi trupa životinja zaklanih u klaonicama, koji su nakon ante mortem pregleda ocijenjeni kao higijenski ispravni za klanje za ishranu ljudi, ili trupovi i dijelovi trupa lovne divljači odstrijeljeni za ishranu ljudi u skladu sa propisima kojima je regulisana ova oblast, i to:

1) dijelovi trupa, koji su ocijenjeni kao neupotrebljivi za ishranu ljudi na kojima nema nikakvih znakova bolesti koje se mogu prenijeti na ljude ili životinje,

2) glave peradi,

3) kože, uključujući odstranjene dijelove prilikom obrade kože, rogovi i noge, uključujući falange, karpalne i metakarpalne kosti, tarzalne i metatarzalne kosti kod životinja, izuzev preživara koji podliježu testiranju na transmisivne spongiformne encefalopatije (u daljem tekstu: TSE) i preživara koji su testirani na TSE i bolest Scrapie, a dobijeni rezultati su negativni;

v) čekinje svinja;

g) perje;

d) nusproizvodi koji potiču od živine i lagomorfa za koje je dozvoljeno klanje na poljoprivrednom gazdinstvu sa životinjama koje ne pokazuju znakove zaraznih bolesti koje se mogu prenijeti na ljude ili životinje;

đ) krv koja potiče od životinja koje nisu pokazale znakove zaraznih bolesti, koje se putem krvi mogu prenijeti na ljude ili životinje i koje su zaklane u klaonici nakon ante mortem pregleda ocijenjene kao higijenski ispravne za klanje za ishranu ljudi u skladu sa propisima kojima je regulisana ova oblast:

1) životinja, izuzev preživara za koje postoji obaveza laboratorijskog ispitivanja na prisustvo TSE,

2) preživara koji su laboratorijski ispitani na prisustvo TSE, a rezultat laboratorijskog ispitivanja je bio negativan;

e) koji nastaju pri proizvodnji proizvoda namijenjenih za ishranu ljudi, uključujući odmašćene kosti, čvarke i mulj iz separatora ili centrifuge za preradu mlijeka;

ž) proizvodi životinjskog porijekla, ili hrana koja sadrži proizvode životinjskog porijekla, koji više nisu namijenjeni ishrani ljudi iz komercijalnih razloga ili zbog problema u proizvodnji, grešaka u pakovanju i nedostataka ambalaže ili drugih nedostataka koji ne predstavljaju opasnosti za zdravlje ljudi i zdravlje životinja;

z) hrana za kućne ljubimce i hrana za životinje životinjskog porijekla ili hrana za životinje koja sadrži nusproizvode životinjskog porijekla ili prerađene proizvode koja više nije namijenjena ishrani životinja iz komercijalnih razloga, grešaka u proizvodnji, grešaka u pakovanju ili

drugih nedostataka koji ne predstavljaju rizik za javno zdravlje ili zdravlje životinja;

i) krv, posteljica, vuna, perje, dlaka, rogovi, dijelovi kopita i sirovo mlijeko koji potiču od živih životinja koje ne pokazuju znakove zaraznih bolesti koje se mogu prenijeti putem tih proizvoda na ljude ili životinje;

j) vodene životinje i dijelovi tih životinja, izuzev morskih sisara, koje nisu pokazale znakove zaraznih bolesti koje se mogu prenijeti na ljude ili životinje;

k) nusproizvodi porijeklom od vodenih životinja iz objekata za proizvodnju proizvoda namijenjenih ishrani ljudi;

l) materijal porijeklom od životinja koje nisu pokazale znakove zaraznih bolesti, a koje se mogu prenijeti tim materijalom na ljude ili životinje:

1) školjke od ljuskara sa mekim tkivima ili mesom,

2) materijal porijeklom od kopnenih životinja, nusproizvodi valionica, jaja, nusproizvodi jaja, uključujući i ljuske jaja, jednodnevni pilići ubijeni iz ekonomskih razloga;

lj) kopneni i vodeni beskičmenjaci, izuzev vrsta patogenih za ljude ili životinje;

m) životinja i njihovih dijelova iz reda Rodentia i Lagomorfha, izuzev materijala Kategorije 1 iz člana 7. tačka a) podt. 3, 4. i 5. ovog zakona i materijala Kategorije 2 iz člana 8. stav 1. t. od a) do e) ovog zakona;

n) kože, papci, perje, vuna, rogovi, dlaka i krzno od životinja koje nisu pokazivale kliničke znakove bilo koje bolesti koja se preko tih proizvoda može prenijeti na ljude ili životinje, izuzev onih iz tačke b) ovog člana;

nj) masno tkivo životinja koje nisu pokazivale kliničke znakove bolesti koja se može prenijeti na ljude ili životinje, koje su zaklane u klaonici i koje su nakon antemortem pregleda ocijenjene kao higijenski ispravne za klanje za ishranu ljudi u skladu sa propisima kojima je regulisana ova oblast;

o) ugostiteljski otpad, izuzev iz člana 7. tačka đ) ovog zakona.

Član 10

(1) Nije dozvoljeno korišćenje nusproizvoda za:

a) ishranu kopnenih životinja, izuzev za ishranu krznašica, sa prerađenim proteinima životinjskog porijekla dobijenim iz tijela ili dijelova tijela životinja iste vrste,

b) ishranu životinja koje se uzgajaju na poljoprivrednim gazdinstvima, izuzev za ishranu krznašica, ugostiteljskim otpadom ili hranom koja sadrži ugostiteljski otpad,

v) ishranu domaćih životinja na obrađenim pašnjacima, direktno kroz ispašu ili hranjenjem silažom, sa zemljišta na kojem se primjenjuju organska đubriva i poboljšivači zemljišta, izuzev ako se ispaša ili ishrana silažom obavlja nakon 21 dan od dana primjenjivanja i

g) ishranu riba iz uzgoja sa prerađenim proteinima ribe iste vrste.

(2) Ministar donosi pravilnik kojim se propisuju uslovi ishrane domaćih životinja pašom sa zemljišta na kojima se primjenjuju organska đubriva i poboljšivači zemljišta.

Član 11

Sa materijalom Kategorije 1 postupa se na jedan od sljedećih načina:

a) ako se smatra otpadom, spaljuje se, i to:

1) direktno bez prethodne obrade ili

2) nakon obrade, a uz trajno obilježavanje tako dobijenog proizvoda, uz sterilizaciju pod pritiskom ako nadležni veterinarski inspektor tako zahtijeva;

b) ako se smatra obnovljivim izvorom energije uništava se kospaljivanjem direktno, bez prethodne obrade ili nakon obrade uz trajno obilježavanje tako dobijenog materijala, a uz sterilizaciju pod pritiskom na zahtjev nadležnog veterinarskog inspektora;

v) vrši se sterilizacija pod pritiskom, uz trajno obilježavanje tako dobijenog materijala i zakopava se u odobrenim deponijama, izuzev materijala iz člana 7. tačka a) podt. 1. i 2;

g) u slučaju da je to materijal iz člana 7. tačka đ), zakopava se u odobrenim deponijama;

d) koristi se kao gorivo, sa prethodnom obradom ili bez nje i

đ) koristi se za proizvodnju proizvoda propisanih ovim zakonom.

Član 12

Sa materijalom Kategorije 2 postupa se na jedan od sljedećih načina:

a) ako se smatra otpadom, spaljuje se, i to:

1) direktno bez prethodne obrade,

2) nakon obrade, uz trajno obilježavanje tako dobijenog materijala, a uz sterilizaciju pod pritiskom ako nadležni veterinarski inspektor tako zahtijeva;

b) ako se smatra otpadom, vrši se kospaljivanje, i to:

1) direktno, bez prethodne obrade,

2) nakon obrade, uz trajno obilježavanje tako dobijenog materijala, a uz sterilizaciju pod pritiskom ako nadležni veterinarski inspektor tako zahtijeva;

v) vrši se sterilizacijom pod pritiskom, uz trajno obilježavanje tako dobijenog materijala i zakopava se u odobrenim deponijama;

g) koristi se za proizvodnju organskih đubriva i poboljšivača zemljišta, nakon sterilizacije pod pritiskom, uz trajno obilježavanje tako dobijenog materijala;

d) vrši se kompostiranje ili pretvaranje u bio-gas:

1) nakon sterilizacije pod pritiskom, uz trajno obilježavanje tako dobijenog materijala ili

2) u neprerađenom ili prerađenom stanju, u slučaju kada je riječ o đubrivu, probavnom traktu i sadržaju probavnog trakta, mlijeku, mliječnim proizvodima, kolostrumu, jajima i proizvodima, za koje nadležni veterinarski inspektor smatra da ne predstavljaju opasnost za širenje zarazne bolesti;

đ) može se primijeniti na zemljište bez obrade, u slučaju kada je riječ o đubrivu, sadržaju probavnog trakta odvojenog od probavnog trakta, mlijeku, mliječnim proizvodima i kolostrumu za koje nadležni

veterinarski inspektor smatra da ne predstavljaju opasnost za širenje zarazne bolesti;

e) silira se, kompostira ili se od njega proizvodi biogas u slučaju da je riječ o materijalu porijeklom od vodenih životinja i

ž) koristi se kao gorivo, sa prethodnom obradom ili bez nje, odnosno za proizvodnju proizvoda propisanih ovim zakonom.

Član 13

Sa materijalom Kategorije 3 postupa se na jedan od sljedećih načina:

a) ako se smatra otpadom, spaljuje se, sa prethodnom obradom ili bez nje;

b) koristi se kao obnovljiv izvor energije ili se uništava kospaljivanjem;

v) nakon obrade, zbrinjava se na odobrenu deponiju;

g) obrađuje se, izuzev materijala Kategorije 3 koji se promijenio raspadanjem ili kvarenjem tako da predstavlja rizik za zdravlje ljudi ili zdravlje životinja i koristi se za proizvodnju:

1) hrane za životinje uzgajane na poljoprivrednom gazdinstvu, izuzev krznašica,

2) hrane za krznašice,

3) hrane za kućne ljubimce,

4) organskih đubriva i poboljšivača zemljišta;

d) proizvodi se sirova hrana za kućne ljubimce;

đ) kompostira se ili pretvara u bio-gas;

e) u slučaju materijala porijeklom od vodenih životinja, silira se, kompostira se ili pretvara u bio-gas,

ž) u slučaju školjki od ljuskara, izuzev onih navedenih u članu 3. stav 1. tačka đ) ovog zakona, ljuske jaja, koriste se pod uslovima koje određuje nadležni veterinarski inspektor u cilju zaštite javnog zdravlja i životinja;

z) koristi se kao gorivo, sa prethodnom obradom ili bez nje;

i) koriste se za proizvodnju proizvoda propisanih ovim zakonom;

j) ako je riječ o ugostiteljskom otpadu iz člana 9. tačka n), steriliše se pod pritiskom ili obrađuju prema metodama za kompostiranje ili pretvaranje u bio-gas i

k) ako je riječ o sirovom mlijeku, kolostrumu i njihovim proizvodima za koje nadležni veterinarski inspektor ne smatra da predstavlja opasnost od zaraznih bolesti prenosivih na ljude i životinje, može se primijeniti na zemljište bez obrade.

Član 14

Izuzetno od čl. 11, 12. i 13. ovog zakona, mogu se:

a) materijali Kategorije 2 i Kategorije 3, uz prethodno pribavljeno Rješenje o odobrenju Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo), koristiti za pripremu i primjenu na zemljište kao bio-dinamički preparat u skladu sa propisima kojim se uređuje oblast organske proizvodnje i označavanje ekoloških proizvoda,

b) materijali Kategorije 3, uz prethodno pribavljeno Rješenje o odobrenju Ministarstva, koristiti za hranjenje kućnih ljubimaca i

v) ukoliko je riječ o materijalu životinjskog porijekla, izuzev materijala Kategorije 1 koji nastaje u toku hirurških intervencija na živim životinjama ili tokom okota životinja na poljoprivrednom gazdinstvu, uz prethodno pribavljeno Rješenje o odobrenju Ministarstva, zbrinuti na poljoprivrednom gazdinstvu.

Član 15

(1) Izuzetno od čl. 11, 12. i 13. ovog zakona, Ministarstvo može odobriti korišćenje nusproizvoda za izložbe, umjetničke aktivnosti, dijagnostiku, edukativne ili istraživačke svrhe ako je osigurana kontrola rizika koji se odnose na javno zdravlje i zdravlje životinja.

(2) Rješenje o odobrenju iz člana 14. ovog zakona obavezno sadrži:

a) zabranu naknadne upotrebe nusproizvoda za druge svrhe i

b) obavezu zbrinjavanja nusproizvoda na siguran način po javno zdravlje i zdravlje životinja ili ponovo otpremanje na mjesto porijekla.

(3) U slučaju opasnosti po javno zdravlje i zdravlje životinja, posebno u slučaju pojave novih mogućih rizika, zahtijeva se donošenje mjera za cijelu teritoriju Republike Srpske.

(4) Ministar donosi pravilnik kojim se propisuju uslovi za skladištenje, pakovanje, trajno obilježavanje i upotrebu nusproizvoda iz stava 1. ovog člana.

Član 16

(1) Izuzetno od čl. 12. i 13. ovog zakona, Ministarstvo može odobriti, ako je osiguran nadzor nad rizicima o pitanju javnog zdravlja i zdravlja životinja, prikupljanje i korišćenje materijala Kategorije 2, ako potiče od životinja koje nisu ubijene ili nisu uginule zbog prisustva ili sumnje na prisustvo bolesti prenosivih na ljude ili životinje, kao i materijala Kategorije 3, za ishranu sljedećih životinja:

a) zooloških životinja,

b) gmizavaca i ptica grabljivica, izuzev u zoološkom vrtu,

v) krznašica,

g) divljih životinja,

d) pasa iz registrovanih uzgajališta ili uzgoja lovačkih pasa,

đ) pasa i mačaka u skloništima i

e) larvi i crva koji se koriste kao mamci za ribolov. (2) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje uslove pod kojima se obavlja sakupljanje, skladištenje i korišćenje materijala Kategorije 1, 2 i 3 za ishranu životinja u posebne svrhe, kao i mjere za sprečavanje rizika po javno zdravlje i zdravlje životinja.

(3) Izuzetno od člana 11. ovog zakona, Ministarstvo može odobriti, u skladu sa uslovima propisanim pravilnikom iz stava 2. ovoga člana:

a) ishranu materijalom Kategorije 1 iz člana 7. stav 1. tačka b) i materijalom porijeklom od životinja iz zoološkog vrta za hranjenje životinja u zoološkom vrtu i

b) ishranu materijalom Kategorije 1 iz člana 7. stav 1. tačka b) ugroženih ili zaštićenih vrsta ptica lešinara i drugih vrsta ptica koje žive u svom prirodnom staništu.

Član 17

(1) Izuzetno od čl. 11, 12. i 13. ovog zakona, Ministarstvo može odobriti uklanjanje otpada:

a) zakopavanjem uginulih kućnih ljubimaca i kopitara,

b) spaljivanjem ili zakopavanjem na licu mjesta ili na neki drugi način pod nadzorom veterinarske inspekcije, materijala Kategorije 1 iz člana 7. tačka a) podtačka 5. i tačka b) ovog zakona, materijala Kategorije 2 i materijala Kategorije 3 u udaljenim područjima,

v) spaljivanjem ili zakopavanjem na licu mjesta ili na neki drugi način pod inspekcijskim nadzorom materijala Kategorije 1 iz člana 7. tačka b) ovog zakona, materijala Kategorije 2 i materijala Kategorije 3 u područja gdje pristup nije moguć ili gdje pristup zavisi od geografskih ili klimatskih uslova, elementarne nepogode, koji predstavljaju rizik za zdravlje i sigurnost lica koja sakupljaju otpad ili gdje pristup zahtijeva korišćenje nesrazmjerno velikih finansijskih sredstava,

g) nekim drugim načinom, izuzev spaljivanja ili zakopavanja na licu mjesta, pod inspekcijskim nadzorom, u slučaju materijala Kategorije 2 i materijala Kategorije 3 koji ne predstavljaju opasnost za zdravlje životinja i javno zdravlje, kada količina materijala ne prelazi sedmičnu količinu koja se određuje u odnosu na prirodu djelatnosti i porijeklo životinja od kojih nastaju nusproizvodi,

d) spaljivanjem ili zakopavanjem na licu mjesta, pod uslovima koji sprečavaju prenos rizika o pitanju javnog zdravlja i zdravlja životinja, nusproizvoda, izuzev materijala Kategorije 1 iz člana 7. tačka a) podtačka 1. ovog zakona, u slučaju izbijanja epidemije bolesti životinja koje se obavezno prijavljuju, ako prevoz do najbližeg pogona za obradu ili odlaganje nusproizvoda povećava opasnost od širenja rizika po javno zdravlje i zdravlje životinja ili u slučaju rasprostranjenog izbijanja epizootičnih bolesti, ako kapacitet pogona ne može zadovoljiti potrebe,

đ) spaljivanjem ili zakopavanjem na licu mjesta, pod uslovima koji sprečavaju opasnost po javno zdravlje i zdravlje životinja, pčela i nusproizvoda pčelarstva,

e) zakopavanjem ili spaljivanjem na stočnom groblju ili jami - grobnici koja ispunjava propisane uslove.

(2) Ministarstvo prikuplja podatke o:

a) području koje se smatra udaljenim područjem i

b) korišćenju i odobravanju iz stava 1. t. v) i g) ovog člana, s obzirom na materijal Kategorije 1 i materijal Kategorije 2.

(3) Ministar, uz saglasnost ministra zdravlja i socijalne zaštite, donosi pravilnik kojim propisuje uslove za kontrolu rizika po javno zdravlje i zdravlje životinja u slučaju spaljivanja i zakopavanja na licu mjesta.

(4) Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada) donosi uredbu o visini naknade koju su dužni da plate subjekti u poslovanju sa hranom koji proizvode nusproizvode životinjskog porijekla, a koji nisu namijenjeni ishrani ljudi, u svrhu njihovog ekološki prihvatljivog zbrinjavanja, na prijedlog Ministarstva.

Član 18

(1) U cilju upravljanja rizicima po život i zdravlje ljudi i životinja i životnu sredinu, prerada nusproizvoda i dobijenih proizvoda, u zavisnosti od kategorije materijala, vrši se primjenom odgovarajuće osnovne metode prerade, odnosno alternativne metode prerade, u skladu sa ovim zakonom.

(2) Alternativne metode prerade iz stava 1. ovog člana su:

a) alkalna hidroliza,

b) hidroliza pod visokim pritiskom i visokom temperaturom,

v) proces bio-gas hidrolize pod visokim pritiskom,

g) proizvodnja bio-dizela,

d) sagorijevanje masti životinjskog porijekla u kotlarnicama,

đ) termomehanička proizvodnja bio-goriva i e) Bruks gasifikacija.

(3) Zahtjev za odobrenje alternativnih metoda korišćenja ili zbrinjavanja nusproizvoda Ministarstvu podnosi zainteresovano pravno ili fizičko lice.

(4) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje osnovne i alternativne metode prerade nusproizvoda i postupak odobravanja alternativnih

metoda prerade nusproizvoda životinjskog porijekla.

IV - OBAVEZE SUBJEKTA U POSLOVANjU

Član 19

(1) Subjekti u poslovanju obavezni su da podnesu zahtjev za upis u Registar objekata, koji vodi Ministarstvo, prije početka obavljanja djelatnosti proizvodnje, prevoza, rukovanja, obrade, skladištenja, stavljanja u promet, distribucije, korišćenja ili zbrinjavanja nusproizvoda.

(2) Uz zahtjev iz stava 1. ovog člana, dostavljaju se podaci o:

a) kategoriji nusproizvoda koji su pod kontrolom subjekta u poslovanju,

b) načinu obrade nusproizvoda i

v) objektu u kome se obavljaju djelatnosti iz stava 1. ovog člana.

(3) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje uslove za registraciju subjekata, objekata i pogona u poslovanju, kao i infrastrukture i opreme koja se koristi u objektu ili pogonu.

Član 20

(1) Po prijemu zahtjeva za upis u Registar objekata, ministar rješenjem formira Komisiju za pregled objekta, koja ima najviše pet članova, a od kojih je najmanje jedan zaposlen u Ministarstvu.

(2) Rad Komisije za pregled objekta uređuje se poslovnikom o radu, koji Komisija donosi uz saglasnost ministra.

(3) Troškove rada Komisije iz stava 1. ovog člana snosi podnosilac zahtjeva.

(4) Pri imenovanju Komisije za pregled objekata poštuje se ravnopravna zastupljenost oba pola.

(5) Visinu naknade za pregled objekata, kao i visinu naknade za rad članova Komisije iz stava 1. ovog člana utvrđuje Vlada uredbom, na prijedlog Ministarstva.

(6) Ministar donosi rješenje o odobrenju za rad objekta ako je komisijskim pregledom objekta ili pogona utvrđeno da oni ispunjavaju uslove propisane članom 19. stav 3. ovog zakona.

(7) Ministar rješenjem može privremeno odobriti obavljanje djelatnosti u objektu, ako objekat ili pogon ne ispunjava sve uslove o pitanju infrastrukture i opreme kojima se osigurava primjena operativnih procedura u skladu sa ovom zakonom.

(8) Rješenje iz stava 7. ovog člana izdaje se na period od tri mjeseca do šest mjeseci.

(9) Subjekti u poslovanju obavezni su prestati sa radom ako Ministarstvo ukine svoje rješenje ili u slučaju da je izdato rješenje iz stava 8. ovog člana, a subjekat ne ispuni sve uslove propisane ovim zakonom.

Član 21

(1) Subjekti u poslovanju dužni su da pribave rješenje o odobrenju za rad objekta ili pogona, koje donosi ministar, ako se u objektu ili pogonu obavlja jedna ili više sljedećih djelatnosti:

a) prerada nusproizvoda sterilizacijom pod pritiskom, sa osnovnim metodama obrade ili odobrene alternativne metode u skladu sa članom 18. ovog zakona;

b) zbrinjavanje i spaljivanje nusproizvoda kao otpada;

v) zbrinjavanje ili ponovno korišćenje nusproizvoda, ako su otpad, putem kospaljivanja;

g) korišćenje nusproizvoda kao goriva;

d) proizvodnja hrane za kućne ljubimce;

đ) proizvodnja organskih đubriva i poboljšivača zemljišta;

e) prerada nusproizvoda u bio-gas ili kompost;

ž) rukovanje nusproizvodima nakon sakupljanja, kao što je sortiranje, rezanje, hlađenje, zamrzavanje, soljenje, uklanjanje kože ili materijala specifičnog rizika;

z) skladištenje nusproizvoda;

i) skladištenje proizvoda dobijenih od nusproizvoda koji se:

1) zbrinjavaju na deponiju ili spaljuju ili se ponovo koriste ili zbrinjavaju kospaljivanjem,

2) koriste kao gorivo,

3) koriste kao hrana za životinje, isključujući objekte ili pogone odobrene ili registrovane u skladu sa veterinarskim propisima i

4) koriste kao organska đubriva i poboljšivači zemljišta, isključujući skladištenje na mjestu direktne primjene.

(2) Rješenjem iz stava 1. ovog člana obavezno se utvrđuje da objekat ispunjava uslove za proizvodnju nusproizvoda:

a) određene kategorije iz čl. 7, 8. ili 9. ovog zakona;

b) više od jedne kategorije iz čl. 7, 8. ili 9. ovog zakona ako se takvi postupci obavljaju:

1) trajno pod uslovima strogog razdvajanja koje onemogućuju rizik po javno zdravlje i zdravlje životinja i

2) privremeno pod uslovima koji sprečavaju kontaminaciju usljed izbijanja epizootične bolesti ili u drugim vanrednim i nepredvidivim okolnostima.

(3) Planiranje i podsticanje proizvodnje, potrošnje i izgradnje postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora (bio-gas) uređuju se propisima iz oblasti obnovljivih izvora energije.

(4) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje uslove koji se odnose na sagorijevanje nusproizvoda, spaljivanje i kospaljivanje u pogonima visokog i niskog kapaciteta i pogonima koji proizvode bio-gas ili kompost iz stava 1. ovog člana.

Član 22

(1) Subjekti u poslovanju brišu se iz Registra objekata u slučaju:

a) podnošenja zahtjeva za brisanje iz Registra objekata i

b) ukidanja rješenja o odobrenju za rad objekta.

(2) Ministar donosi pravilnik kojim se propisuju oblik, sadržaj i način vođenja Registra objekata.

Član 23

(1) Subjekti u poslovanju dužni su da sakupljaju, označavaju i prevoze nusproizvode bez odlaganja, na način da sprečavaju rizik po javno zdravlje i zdravlje životinja.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, Ministarstvo može odobriti prevoz đubriva na istom poljoprivrednom gazdinstvu ili između poljoprivrednih gazdinstava.

(3) Subjekti u poslovanju dužni su da obezbijede da nusproizvode tokom prevoza prate odgovarajuća dokumenta koja sadrže podatke o vrsti i porijeklu nusproizvoda, količini i o krajnjem odredištu.

(4) Izuzetno od stava 3. ovog člana, prevoz nusproizvoda može se obavljati bez dokumenata ili certifikata ako je nizak nivo rizika po javno zdravlje i zdravlje životinja.

(5) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje uslove za izdavanje, sadržaj i oblik obrasca dokumenta koji mora da prati pošiljku i zdravstvenog certifikata, kao i uslove pod kojima zdravstveni certifikat prati nusproizvode tokom prevoza.

(6) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje sakupljanje, prevoz, obilježavanje i etiketiranje u skladu sa kategorijama materijala nusproizvoda.

Član 24

(1) Subjekti u poslovanju koji isporučuju, prevoze ili primaju nusproizvode ili proizvode dobijene od nusproizvoda obavezni su da vode evidenciju pošiljki, dokumenata i zdravstvenih certifikata, izuzev kada je odobrenje za transport nusproizvoda bez dokumenata ili zdravstvenih certifikata izdatih u skladu sa članom 6. i članom 24. stav 2. ovog zakona.

(2) Subjekti u poslovanju iz stava 1. ovog člana obavezni su da poštuju sistem sljedivosti i postupke za identifikaciju:

a) drugih subjekata u poslovanju od kojih su preuzeli nusproizvode i

b) drugih subjekata u poslovanju kojima isporučuju.

(3) Subjekti u poslovanju dužni su da nadležnoj veterinarskoj inspekciji omoguće uvid u informacije iz stava 2. ovog člana.

(4) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje oblik, sadržaj i način vođenja evidencija iz stava 1. ovog člana.

Član 25

(1) Subjekti u poslovanju obavezni su da osiguraju da objekti za obavljanje djelatnosti iz člana 21. stav 1. t. a) i ž) ispunjavaju sljedeće uslove, i to da:

a) su konstruisani na način koji obezbjeđuje njihovo efikasno čišćenje i dezinfekciju, kao i odgovarajuće napravljene podove za odvod otpadnih voda,

b) imaju pristup odgovarajućim prostorijama za ličnu higijenu (svlačionice, garderobe, tuš-kabine, umivaonici za osoblje),

v) imaju odgovarajuću zaštitu protiv štetočina, kao što su insekti, glodari i ptice,

g) održavaju instalacije i opremu u dobrom stanju i obezbjeđuju da se oprema za mjerenje kalibrira redovno i

d) imaju adekvatnu opremu za čišćenje i dezinfekciju kontejnera i vozila u cilju izbjegavanja rizika od kontaminacije.

(2) Lica koja rade u pogonu iz stava 1. ovog člana obavezna su da nose prikladnu, čistu i, gdje je to potrebno, zaštitnu odjeću.

(3) U objektu ili pogonu:

a) licima koja rade u nečistom dijelu objekta ili pogona nije dozvoljen ulazak u čisti dio objekta ili pogona bez prethodne promjene radne odjeće i obuće i bez dezinfekcije,

b) nije dozvoljeno pomjeranje opreme i mašina iz nečistog u čisti dio objekta ili pogona bez prethodne dezinfekcije i

v) subjekat u poslovanju utvrđuje postupke koji se odnose na kretanje lica i ispravnu upotrebu dezinfekcionih barijera.

(4) U objektima koji obavljaju djelatnosti iz člana 21. stav 1. tačka a) rukovanje nusproizvodima obavezno se obavlja na takav način da se izbjegnu rizici od kontaminacije i da se nusproizvodi obrade u najkraćem mogućem roku.

(5) Tokom obrade nusproizvoda svaki njihov dio mora biti podvrgnut propisanoj temperaturi u propisanom vremenskom roku uz sprečavanje ponovnog onečišćenja.

(6) Nakon obrade, proizvodi se uskladište na takav način da se izbjegnu rizici od kontaminacije.

(7) Subjekti u poslovanju dužni su da redovno kontrolišu parametre, posebno temperaturu, pritisak, vrijeme, veličinu čestica, gdje je moguće automatski.

(8) Postupci čišćenja uspostavljaju se i dokumentuju za sve dijelove objekta ili pogona.

Član 26

(1) Obrada, prerada ili skladištenje nusproizvoda u objektima ili pogonima obavezno se odobrava u skladu sa propisima kojim se uređuje oblast veterinarstva.

(2) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje uslov za sprečavanje unakrsne kontaminacije nusproizvoda gdje se skladište, tretiraju ili prerađuju.

(3) Sirovine za proizvodnju želatina i kolagena koji nisu namijenjeni ishrani ljudi skladište se, obrađeni ili prerađeni u objektima na taj način da je rizik prenosa bolesti spriječen odvajanjem takvih sirovina od sirovina za proizvodnju proizvoda životinjskog porijekla.

Član 27

(1) Subjekti u poslovanju obavezni su da uspostave, sprovode i održavaju vlastite provjere u svojim objektima ili pogonima u skladu sa ovim zakonom.

(2) Subjekti u poslovanju obavezni su da osiguraju da se nusproizvodi za koje se sumnja ili utvrdi da nisu u skladu sa ovim zakonom zadrže u objektu ili pogonu do njihovog zbrinjavanja, izuzev ako su namijenjeni za zbrinjavanje van objekta ili pogona u skladu sa ovim zakonom.

Član 28

(1) Subjekti u poslovanju obavezni su da uspostave, sprovode i održavaju pisane procedure ili postupke na osnovu načela analize opasnosti i kritičnih kontrolnih tačaka (HACCP) za obavljanje sljedećih djelatnosti:

a) za preradu nusproizvoda,

b) za preradu nusproizvoda u bio-gas ili kompost,

v) za rukovanje i skladištenje više od jedne kategorije nusproizvoda ili proizvoda dobijenih od nusproizvoda u istom objektu ili pogonu i

g) za proizvodnju hrane za kućne ljubimce.

(2) Subjekti u poslovanju u sprovođenju postupaka iz stava 1. ovog člana obavezni su da:

a) utvrde sve opasnosti i preduzmu sve mjere za njihovo sprečavanje, uklanjanje ili ih svedu na prihvatljivi nivo,

b) utvrde kritične kontrolne tačke, u jednom ili više koraka, na kojima je kontrola bitna radi sprečavanja ili uklanjanja opasnosti ili njenog smanjivanja na prihvatljivi nivo,

v) uspostave kritične granice kod kritičnih kontrolnih tačaka koje odvajaju prihvatljivo od neprihvatljivog, radi sprečavanja, uklanjanja ili smanjivanja utvrđenih opasnosti,

g) uspostave i sprovode efikasan nadzor nad postupcima kod kritičnih kontrolnih tačaka,

d) utvrde korektivne radnje kada se nadzorom utvrdi da kritične kontrolne tačke nisu pod kontrolom,

đ) uspostave procedure validacije i verifikacije za postupke iz t. a) do d) i

e) vode evidencije proporcionalno vrsti i veličini objekta u cilju dokazivanja efikasnosti primjene mjera navedenih iz t. a) do đ).

(3) U slučaju da se izvrši izmjena u proizvodu, procesu ili fazi proizvodnje, prerade, skladištenja i distribucije, subjekti u poslovanju obavezni su da preispitaju svoje postupke i naprave potrebne izmjene.

Član 29

(1) Ministarstvo podstiče razvoj, širenje i dobrovoljno korišćenje vodiča za dobru praksu, posebno za primjenu HACCP principa, kao što je navedeno u članu 28. ovog zakona.

(2) Subjekti u poslovanju mogu koristiti takve vodiče na dobrovoljnom osnovu.

V - STAVLjANjE U PROMET

Član 30

Nusproizvodi namijenjeni ishrani životinja koje se gaje na poljoprivrednim gazdinstvima, izuzev krznašica, mogu biti stavljeni u promet pod uslovom da:

a) su materijali Kategorije 3 ili su proizvedeni od materijala Kategorije 3, izuzev materijala iz člana 9. t. lj), m) i n) ovog zakona,

b) su prikupljeni, odnosno obrađeni, u skladu sa pravilnikom iz člana 16. stav 2. ovoga zakona i

v) dolaze iz odobrenih ili registrovanih objekata ili pogona.

Član 31

(1) Organska đubriva i poboljšivači zemljišta mogu biti stavljeni u promet i mogu se koristiti pod uslovima da:

a) potiču iz materijala Kategorije 2 ili materijala Kategorije 3,

b) su proizvedeni u skladu sa uslovima za sterilizaciju pod pritiskom ili sa drugim uslovima za sprečavanje rizika po javno zdravlje i zdravlje životinja,

v) dolaze iz odobrenih ili registrovanih objekata ili pogona i

g) su proizvedeni od mesno-koštanog brašna iz materijala Kategorije 2 i obrađenih životinjskih proteina pomiješanih sa komponentom kojom se isključuje korišćenje smjese za ishranu životinja.

(2) Ostaci od prerade u bio-gas ili kompost mogu biti stavljeni u promet i koristiti se kao organska đubriva i poboljšivači zemljišta.

(3) Izuzetno od stava 1. tačka g) ovog člana, miješanje nije potrebno za materijale čija je upotreba za ishranu životinja isključena samim sastavom ili ambalažom.

(4) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje uslove za proizvodnju i upotrebu određenih nusproizvoda životinjskog porijekla kao organskih đubriva i poboljšivača zemljišta.

Član 32

Subjekti u poslovanju mogu staviti u promet sljedeće proizvode dobijene od nusproizvoda:

a) kozmetičke proizvode u obliku supstance ili pripravka, namijenjenih za stavljanje u dodir sa spoljašnjim dijelovima ljudskog tijela (epidermis, kosa, nokti, usne i spoljašnji polni organi) ili sa zubima i sluzokožom usne šupljine sa ciljem isključivo ili u najvećem dijelu za čišćenje i zaštitu da bi ih održavali u dobrom stanju, promijenili izgled ili ispravili tjelesne mirise;

b) aktivna medicinska sredstava koja su namijenjena da se u cijelosti ili djelimično ugrade, operativno ili medicinski, u ljudsko tijelo ili za medicinske intervencije u prirodne otvore;

v) medicinske uređaje, odnosno instrumente, aplikatore, aparate, softver, materijalne ili druge dijelove, bilo da se koristi sam ili u kombinaciji, uključujući softver namijenjen od proizvođača da bi se koristio u dijagnostičke ili terapijske svrhe, koji se koriste za ljude u svrhu:

1) dijagnoze, prevencije, praćenja, liječenja ili ublažavanja bolesti,

2) dijagnoze, praćenja, liječenja, ublažavanja ili nadoknade za ozljede ili hendikep,

3) ispitivanja, zamjene ili modifikacije anatomskih ili fizioloških procesa,

4) kontrole začeća;

g) in vitro dijagnostičke medicinske uređaje;

d) veterinarsko-medicinske proizvode koji se koriste za liječenje ili sprečavanje bolesti životinja;

đ) ljekovite supstance za liječenje ili sprečavanje bolesti ljudi i

e) bilo koje materije ili kombinacije materija koje se mogu davati ljudima sa ciljem uspostavljanja medicinske dijagnoze ili obnavljanja, ispravljanja ili modifikovanja fiziološke funkcije kod ljudi.

Član 33

(1) Uvoz, prikupljanje i kretanje nusproizvoda za proizvodnju proizvoda iz člana 32. ovog zakona i proizvodnja proizvoda dobijenih od nusproizvoda vrši se u skladu sa propisima kojim su uređene te oblasti.

(2) Neiskorišćeni materijal iz objekata ili pogona iz člana 21. ovog zakona zbrinjava se u skladu sa propisima koji uređuju tu oblast.

Član 34

Proizvodi dobijeni iz nusproizvoda iz člana 32. ovog zakona ne podliježu ispunjavanju uslovima propisanim ovim zakonom i predmet su posebnih propisa.

Član 35

(1) Sigurnim nusproizvodima smatraju se nusproizvodi:

a) od kojih nema opasnosti po javno zdravlje i zdravlje životinja,

b) koji se sakupljaju i prevoze pod uslovima koji isključuju rizike po javno zdravlje i zdravlje životinja i

v) koji su uvezeni i prevezeni pod uslovima koji isključuju rizike po javno zdravlje i zdravlje životinja.

(2) Subjekti u poslovanju dužni su da obezbijede dokumentaciju o uslovima iz stava 1. ovog člana, uključujući biosigurnosne mjere preduzete da bi se isključili rizici po javno zdravlje i zdravlje životinja.

(3) Subjekt u poslovanju je obavezan da čuva dokumentaciju iz stava 2. ovog člana, koja je dostupna na zahtjev nadležnoj veterinarskoj inspekciji.

(4) Nusproizvode iz stava 1. tačka v) ovog zakona prati zdravstveni certifikat.

Član 36

(1) Sigurna obrada obuhvata primjenu procesa proizvodnje materijala kojim se smanjuju na prihvatljiv nivo rizici po javno zdravlje i zdravlje životinja, a koji mogu nastati od materijala koji se koristi ili drugih supstanci koje nastaju tokom proizvodnog procesa.

(2) Putem analize krajnjeg proizvoda obavezno se obezbjeđuje da dobijeni proizvod od nusproizvoda ne predstavlja rizik za javno zdravlje i zdravlje životinja.

Član 37

Sigurna krajnja upotreba nusproizvoda podrazumijeva korišćenje proizvoda dobijenih od nusproizvoda:

a) pod uslovima koji ne predstavljaju rizike za javno zdravlje ili zdravlje životinja i

b) koji mogu predstavljati opasnost za javno zdravlje i zdravlje životinja pod uslovom da je upotreba u posebne svrhe opravdana veterinarskim propisima, naročito onim koji se odnose na zaštitu javnog zdravlja i zdravlja životinja.

Član 38

(1) Subjekti u poslovanju mogu staviti u promet proizvode dobijene od nusproizvoda:

a) od materijala Kategorije 3, izuzev materijala iz člana 9. t. lj), m) i n) ovog zakona,

b) u slučaju uvoza hrane za kućne ljubimce ili sirovina za hranu za kućne ljubimce od materijala Kategorije 1 iz člana 7. tačka v) ovog zakona, u skladu sa pravilnikom iz stava 2. ovog člana i

v) u slučaju sirove hrane za kućne ljubimce, od nusproizvoda iz člana 9. t. a) i b) podt. 1. i 2. ovog zakona.

(2) Ministar donosi pravilnik kojim propisuje uslove za stavljanje u promet hrane za kućne ljubimce proizvedene od nusproizvoda.

Član 39

(1) Subjekti u poslovanju mogu staviti u promet proizvode dobijene od nusproizvoda, izuzev proizvoda iz čl. 28, 29, 30. i 32. ovog zakona, ako nisu namijenjeni za ishranu životinja koje se gaje na poljoprivrednim gazdinstvima, za primjenu na zemljištu sa kog se te životinje hrane ili su namijenjeni ishrani krznašica.

(2) Subjekti u poslovanju obezbjeđuju kontrolu rizika po javno zdravlje i zdravlje životinja:

a) kroz siguran izvor u skladu sa članom 35. ovog zakona,

b) sigurno postupanje u skladu sa članom 36. ovog zakona, ako izvor ne osigurava dovoljnu kontrolu i

v) koji potvrđuje da se proizvodi dobijeni od nusproizvoda koriste u skladu sa članom 37. ovog zakona.

Član 40

(1) Finalni proizvodi iz čl. 38. i 39. ovog zakona, koji više ne predstavljaju značajnu opasnost za javno zdravlje ili zdravlje životinja, ne podliježu ispunjavanju uslova propisanih ovim zakonom i predmet su posebnih propisa.

(2) Ministar donosi rješenje o odobrenju za stavljanje u promet nusproizvoda iz čl. 30, 31, 38. i 39. ovog zakona.

VI - NADZOR I KAZNENE ODREDBE

Član 41

(1) Upravni nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega vrši Ministarstvo.

(2) Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Republička uprava za inspekcijske poslove, putem veterinarske inspekcije i veterinarskih inspektora jedinica lokalne samouprave, u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim propisom kojim se uređuje oblast veterinarstva.

(3) U vršenju inspekcijskog nadzora iz stava 2. ovog člana nadležni veterinarski inspektor, pored ovlašćenja utvrđenih propisom kojim se uređuje oblast veterinarstva i opštih ovlašćenja propisanih zakonom kojim se uređuje oblast inspekcija, ima prava i dužnost da:

a) naloži otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u primjeni ovog zakona i odredi rok i način otklanjanja nepravilnosti,

b) zabrani rukovanje i stavljanje u promet nusproizvoda i njihovih proizvoda koji nisu namijenjeni ishrani ljudi, ako se te djelatnosti obavljaju bez rješenja o odobrenju za obavljanje tih djelatnosti i suprotno odredbama ovog zakona,

v) naloži otklanjanje nepravilnosti u pogledu uslova za obavljanje djelatnosti,

g) zabrani obavljanje djelatnosti, ako se nepravilnosti u pogledu uslova za obavljanje djelatnosti rukovanja i prometa nusproizvoda i

njihovih proizvoda koji nisu namijenjeni ishrani ljudi ne otklone u ostavljenom roku,

d) podnese prijedlog Ministarstvu za ukidanje rješenja o odobrenju koje se donosi na osnovu odredaba ovog zakona, ako se utvrdi da za to postoje razlozi propisani ovim zakonom i

đ) preduzme i druge mjere propisane zakonom.

Član 42

(1) Ako u toku inspekcijskog nadzora nadležni veterinarski inspektor utvrdi da jedan ili više uslova za obavljanje djelatnosti iz ovog zakona nije ispunjen, dužan je da preduzme odgovarajuće mjere i o tome obavijesti Ministarstvo.

(2) Ministarstvo u skladu sa prirodom i težinom nedostataka i potencijalnih rizika za javno zdravlje i zdravlje životinja može:

a) da privremeno ukine odobrenje ako:

1) uslovi za odobravanje ili rad objekta ili pogona više nisu ispunjeni,

2) subjekt u poslovanju ne otkloni nedostatke u ostavljenom roku,

3) postoje potencijalni rizici po javno zdravlje i zdravlje životinja koji ne zahtijevaju ukidanje odobrenja;

b) ukine odobrenje za objekat ili pogon ako:

1) uslovi odobrenja ili rada objekta ili pogona nisu ispunjeni,

2) subjekat u poslovanju ne otkloni nedostatke u ostavljenom roku iz razloga koji se odnose na infrastrukturu za objekat ili pogon, na broj zaposlenih pod njegovim nadzorom i zbog ozbiljne opasnosti za javno zdravlje i za zdravlje životinja koji zahtijevaju veliko prilagođavanje rada objekta ili pogona prije nego što subjekat u poslovanju može podnijeti zahtjev za ponovno odobrenje i

v) odredi neophodne mjere da bi se otklonili postojeći nedostaci u objektima ili pogonima.

(3) Nadležna inspekcija može u skladu sa prirodom i težinom nedostataka i u odnosu na potencijalne rizike za javno zdravlje i zdravlje životinja izreći mjeru zabrane vršenja djelatnosti, najduže do šest mjeseci.

Član 43

Novčanom kaznom od 15.000 KM do 45.000 KM kazniće se za prekršaj privredno društvo ako:

a) ne poštuje opšta ograničenja za zdravlje životinja (član 5),

b) nusproizvode i proizvode dobijene iz nusproizvoda ne razvrstava u propisane kategorije (član 6),

v) koristi nusproizvode i njihove proizvode kojima je ograničena ili zabranjena upotreba (član 10),

g) ne zbrinjava i koristi materijal Kategorije 1 na propisani način (član 11),

d) ne zbrinjava i koristi materijal Kategorije 2 na propisani način (član 12),

đ) ne zbrinjava i koristi materijal Kategorije 3 na propisani način (član 13),

e) postupa suprotno propisanim odstupanjima za nusproizvode (član 14),

ž) nema odobrenje Ministarstva za sakupljanje, prevoz i zbrinjavanje nusproizvoda (član 17),

z) nema odobrenja Ministarstva za alternativne metode korišćenja ili zbrinjavanja nusproizvoda ili za proizvode dobijene od nusproizvoda (član 18),

i) registraciju objekata i pogona obavlja suprotno odredbama ovog zakona (član 19),

j) nema odobrenje Ministarstva za objekat ili pogon (član 21),

k) sakuplja, označava i prevozi nusproizvode kojim se ne sprečava rizik po javno zdravlje i zdravlje životinja (član 23),

l) ne sprovodi opšte higijenske uslove u objektima i pogonima (član 25),

lj) obavlja rukovanje nusproizvodima na način kojim se vrši unakrsna kontaminacija ili koje predstavlja rizik prenosa bolesti (član 26),

m) nema, ne sprovodi i ne održava pisane procedure ili postupke na osnovima načela HACCP (član 28),

n) stavlja na tržište nusproizvode i proizvode dobijene od nusproizvoda za ishranu farmskih životinja, izuzev krznašica (član 30),

nj) stavlja na tržište i koristi organska đubriva i poboljšivače zemljišta koji ne ispunjavaju propisane uslove (član 31),

o) ne obavlja sigurnu obradu (član 36),

p) ne obavlja sigurnu krajnju upotrebu (član 37),

r) stavlja na tržište hranu za kućne ljubimce suprotno propisanim uslovima (član 38) i

s) stavlja na tržište ostale proizvode dobijene od nusproizvoda suprotno propisanim uslovima (član 39).

(2) Novčanom kaznom od 3.000 KM do 9.000 KM za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u privrednom društvu.

(3) Novčanom kaznom od 3.000 KM do 9.000 KM za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik.

(4) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 3.000 KM za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice.

Član 44

(1) Novčanom kaznom od 5.000 KM do 15.000 KM kazniće se za prekršaj privredno društvo ako:

a) nema odobrenje Ministarstva za korišćenje nusproizvoda i njihovih proizvoda za istraživanje i druge posebne namjene (član 15),

b) nema odobrenja Ministarstva za ishranu životinja u posebne svrhe (član 16),

v) objekat nije upisan u Registar (član 20),

g) ne obezbijedi sljedivost nusproizvoda ili proizvoda dobijenih od nusproizvoda (član 24),

d) ne sprovodi vlastite provjere u svojim objektima ili pogonima (član 27),

đ) stavlja na tržište proizvode dobijene od nusproizvoda koji ne ispunjavaju propisane uslove (član 32) i

e) ne koristi sigurne nusproizvode (član 35).

(2) Novčanom kaznom od 2.000 KM do 6.000 KM za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u privrednom društvu.

(3) Novčanom kaznom od 2.000 KM do 6.000 KM za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik.

(4) Novčanom kaznom od 800 KM do 2.400 KM za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice.

VII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 45

(1) Vlada će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti:

a) uredbu o visinu naknade za zbrinjavanje nusproizvoda (član 17. stav 4) i

b) uredbu o visinu naknade za pregled objekata za nusproizvode (član 20. stav 5).

(2) Ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti sljedeće propise:

a) Pravilnik o uslovima i tehničkim zahtjevima za rukovanje, obradu, preradu i skladištenje, pakovanje, obilježavanje i upotrebu nusproizvoda i njihovih proizvoda (član 6. stav 2. i Član 15. stav 4),

b) Pravilnik o uslovima ishrane domaćih životinja pašom sa zemljišta na kojima se primjenjuju organska đubriva i poboljšivači zemljišta (član 10. stav 2),

v) Pravilnik o uslovima pod kojima se obavlja sakupljanje, skladištenje i korišćenje materijala Kategorije 1, 2 i 3 za ishranu životinja u posebne svrhe (član 16. stav 2),

g) Pravilnik o osnovnim i alternativnim metodama prerade nusproizvoda (član 18. stav 4),

d) Pravilnik o uslovima za registraciju subjekata u poslovanju sa nusproizvodima, obliku i sadržaju i vođenju Registra (član 19. stav 3. i Član 22. stav 2),

đ) Pravilnik o uslovima koji se odnose na sagorijevanje, spaljivanje i kospaljivanje nusproizvoda i pogone koji proizvode bio-gas ili kompost (član 21. stav 4),

e) Pravilnik o uslovima za izdavanje, sadržaj i oblik obrasca dokumenta i zdravstvenog certifikata za nusproizvode tokom prevoza (član 23. stav 5),

ž) Pravilnik o sakupljanju, prevozu, obilježavanju nusproizvoda i njihovih proizvoda (član 23. stav 6),

z) Pravilnik o obliku, sadržaju i vođenja evidencija subjekta u poslovanju sa nusproizvoda (član 24. stav 4),

i) Pravilnik o uslovima za sprečavanje unakrsne kontaminacije nusproizvoda (član 26. stav 2),

j) Pravilnik o uslovima za proizvodnju i upotrebu nusproizvoda kao organskih đubriva i poboljšivača zemljišta (član 31. stav 4) i

k) Pravilnik o uslovima za stavljanje u promet hrane za kućne ljubimce proizvedenih od nusproizvoda (član 38. stav 2).

(3) Ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, uz saglasnost ministra zdravlja i socijalne zaštite, donijeti Pravilnik o uslovima za kontrolu rizika po javno zdravlje i zdravlje životinja u slučaju spaljivanja i zakopavanja (član 17. stav 3).

Član 46

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske", a primjenjivaće se od 1. juna 2014. godine.

Samostalni član Zakona o izmjenama i dopunama
Zakona o nusproizvodima životinjskog porijekla

("Sl. glasnik RS", br. 94/2019)

Član 4

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".